ARKEOLOGISKE REGISTRERINGSMETODER

Maskinell sjakting og prøvestikking

Figur 2 Eksempelbilde på sjakter under graving og samme område 1 år etter der sjakten er synlig som et felt med kløver (t.h.)

Metoden innebærer at en benytter gravemaskin med flatt graveskjær/pusseskjær til forsiktig å skrape av jorden lagvis. Spor etter blant annet ildsteder og stolpehull etter hus kan være synlige i den naturlige grunnen under de øverste 15-30 cm jord. Sjaktene har normalt en bredde på ca. 2-3 meter. Ved undersøkelse av større områder kan sjaktene legges parallelt, med avstand på ca. 10-15 meter, men dette tilpasses prosjektets formål. Ved mindre prosjekter eller ved maskinell prøvestikking er det ofte lengre, og mindre systematisk avstand mellom sjaktene. Maskinell prøvestikking brukes bare i de tilfellene der dybden på det øverste jordlaget blir så stor at det ikke praktisk mulig å grave for hånd, eksempelvis ved undersøkelse av dyp myr.

Manuell prøvestikking og sjakting

Figur 3 Eksempel på et prøvestikk

Metoden innebærer at man bruker spade og fjerner torva i et ca. 40 x 40 cm stort område. Massene blir gravd opp mekanisk, bøtte for bøtte, og såldet i såld med 4 mm maskevidde. Såldingen fjerner jord, sand o.l. og gjør det mulig å påvise steinredskaper som økser og pilspisser, eller avfall fra tilvirking av slike, som for eksempel flintavslag. Uttaksstedet for hvert bøttelag blir markert i profilen for hvert bøttelag, for eventuelt å kunne relatere funn til riktig jordlag. Både positive og negative prøvestikk blir kartfestet, for slik å kunne avgrense eventuelle lokaliteter. Manuell sjakting innebærer er i praksis at man graver et prøvestikk som er lengre enn det er bredt, og at man som regel ikke gjennomfører sålding av jordmassene. Slike sjakter brukes sjeldent, men settes som regel på synlige strukturer.

Visuell overflateregistrering

Figur 4 Visuell registrering av utmarksområde

Metoden innebærer at markoverflaten blir registrert for å påvise funn av tufter, gravminner, dyrkingsspor osv. Grunnen blir sondert ved hjelp av sonderingsbor, en ca. 1 meter lang metallstang der det er frest ut et spor som gjør det mulig å ta ut en profil av grunnen der en stikker. Ved mulige funn blir det gjerne åpnet en sjakt eller et

prøvestikk for å påvise ildsteder, gulvnivå, dyrkingslag eller lignende, avgrense kulturminnene, og eventuelt ta ut kullprøver for datering.